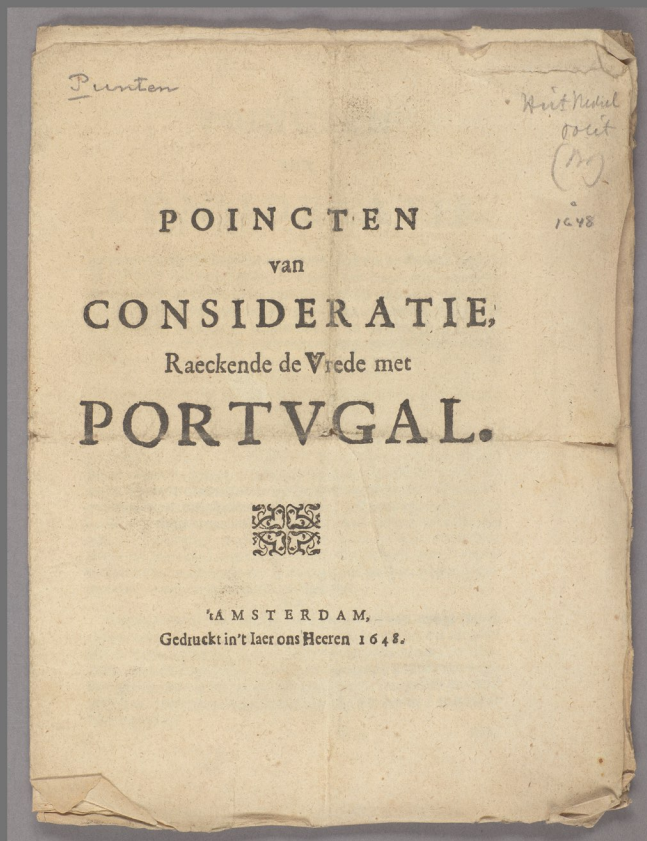

Punten :

Tryck // / I25 B I4 c Br. 1648

Tillkomstår 1648

Digitaliserad år 2019

National Library
of Sweden

Punten

Wit Nidul
soet
(10)

1648

POINCTEN
van
CONSIDERATIE,
Raeckende de Vrede met
PORTVGAL.

'A M S T E R D A M,
Gedruckt in't laer ons Heeren 1648.

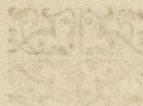
P O I N C T E N

V B O

C O N S I D E R A T I E

R ä c k e n d e d e W e c h e m e e t

P O R T V G A L .

A M S T E R D A M

G e d r u c k t b y J o h a n n e s J o h a n s z o n 1 6 4 8 .

(3)

POINCTEN

van

CONSIDERATIE.

Dewijle datmen tegenwoordigh raedt-llaeght/ of men met den Coning en Croon van Portugal/ een eeuwigge Vrede en vriendschap sal op-rechten / en de Brasilsche questie by-leggen/ dan of men in de begonnen Oorloge sal continueren / en de selve stercker aenbinden ; soo heeft het my goet ende noodig gedacht/ eenige poincten van consideratie / dien aen-gaende / vooz te stellen / de welcke noodigh zyn t'ober-wegen en t'examineren/ eer men daer over resolueert/ voornamentlyck/ om inde begonnen Oorloge in Brasil/ met de voorsz Coning en Croon te continueren.

I.

Vooz eerst dan staet te considereren / dat de Rebellen van ons Nederlands Brasil/ geresolueert zyn met Lijfen Ziel haer vryheydt/ tegen de Macht vande Compagnie van West-Indien/ of desen Staet/ te mainteneren/ als desperate menschen: en dat eensdeels uyt haet/ diese hebben gebat tegen de Compagnie/ ober haer quade regeringe tegen onse Natie en Staet / wiens gebiedt haer dunckt ondraeglyck te zyn ; als ander-deels op hope van wederom onder Portugal te geraken/ daer sy sonderling na verlangen; wel wetende/ datter maer een Trefues/ tusschen haer en ons is gemaect/ en dat die haest komt te expireren.

II.

Dat de voorsz Rebellen na geen pardon / of van eenige reconciliatie willen hoorzen spreken/ hoe schoon darmen haer die aenbiet/ als de Compagnie in't alder-minste niet vertrouwende / wel wetende / dat die daer naer / als sy haer Wapenen hadden neder geleyt/ geen pretexten sal ontbreken/ om haer al t'samen in't generael of de vooz-naemste in't particulier op't Lijf te vallen / te dooden en te rupneren.

(4)
III.

Dat de gesondte Macht van Krÿgs-volck en Schepen naer Brasil/ niet machtigh genoeg is om de de Rebellen te slaen / of te dwingen uyt het Landt te vertrecken/ mits gaders hare veroverde of onse verlozen plaetsen met geweld weder in te nemen / selfs alwaer't schoon datmen noch drie duysent Man dadelick daer heen sondt/ en daer naer noch so veel; uyt oorsake/ datse door't middel vande Bosschen continuueerlyck ons Leger groot af-breuck sul- len doen/ en van tyd tot tyd onse Troupen doen smelten/ sonder het selve te konnen uyt-rechten.

IV.

Dat de vooz-sepde Rebellen van ons Nederlandts Brasil/ soo wanneer sy tegē de Macht vande Compagnie van West-Indien/ of die desen Staet derwaerds heeft gesonden/ en noch meer daer heen mochte senden/ niet en sullen konnen bestaen; maer het vele moeten rupmen / alle het platte Landt vande Capitanie van Phernambucq mede sullen uyt-rooben/ verwoestē en af-bzanden/ ja de wortelen vande Faringe / en het Supcker-viet uyt-roepen/ en alle vruchtbare Boomē/ en andere gewassen/ noodig tot onder- houdinge en verberschinge van s'menschen leven / af-kappen en vernielen/ gelyck sy in d'andere Capitanien hebben gedaen.

V.

Dat de selve Rebellen daer na / mede nemende alle haer schat en kostelycke Haven / met haer Vrouwen en Kinderen / Slaven en Beeften/ al t'samen uyt de vooz-sepde Capitanie sullen vertrec- ken / het meesten-deel naer de Bahia/ en Rio de Jainero/ en haer al-daer neer-slaen/ de rest naer de Bosschen in't Landt.

VI.

Dat de vooz-sepde twee plaetsen / nameentlyck / de Bahia en Rio de Jainero/ versterckt mettet meeste getal vande vooz-sepde geblychten / soo sterck van Inwoonders sullen zyn / dat elck wel sal konnen op-bzengen / en dat ter noode tot haer bescherminge/ ober de twaelf duysent strydtbare Mannen.

VII.

Dat beyde de voorsz plaetsen/ niet alleen sterck zyn van natuure; maer daer-en-boven dapper gefortificeert / gelyck als eenige plaetsen hier te Lande/ ende van alle noodtwendigheden tot haer desentie wel geprovideert.

Dat

(5)
III.

Dat tot de belegeringe vande Bahia van noode is/ een wel ge-
formeerde Leger/ van ten minsten twaelf of veertien duysent goede
Soldaten/ ten aensien/ dat tot dien eynde drie quartieren van
noode zijn daer om te leggen/ en dat alle Leger dienstē by gebreck
van Paerden/ of andere seruire Beesten/ diemen daer niet sal kon-
nen krijgen/ dooz de Soldaten en Matrosen sal moeten gedaen
worden.

II.

Dat d' Inwoonders Portugesen en Brazilianen al-daer/ soo
goede en vrabe Soldaten zijn/ om haer tegens ons te defenderen/
als d' onse om haer te offenderen.

I.

Dat de selve noch daer-en-boven groote en merckelijcke voor-
deelen op onse Soldaten hebben / als datse het Climaet daer ge-
went/ ende by van de Landt-zieckte zijn / datse 't Landt en alle
Passen/ Boschen/ en heymelijcke wegen kennen/ en by de vruch-
ten in 't Landt als andersins haer kunnen erneren.

II.

Dat de verbitterheydt / of den haet vande Portugesen in 'e
generael aldaer/ tegen de West-Indische Compagnie so groot is/
dat sy eerder haer selven doot sullen bechten/ of aen stucken laten
kappen/ of alle haer Steden/ Dorpen/ Hupsen/ Supcker molens/
en andere plaetsen/ mitsgaders alles wat tot de Lant-bouwinge/
populatie/ en het Supcker maken dienstig is/ ja selfs al haer ge-
maeckte/ of half gemaeckte Supckeren selfs verbranden/ haer
eygen Beesten/ het Supcker-riet / ja de Wortelen van dien / en
alle andere vruchten vernielen / gelijck oock alle haer vruchtbare
Boomen selfs af-houwen/ en soo met Vrouw en kinderen/ Sla-
ven en Beesten/ met alle 'tgeene sy meer met haer kunnen nemen
te Landtwaerts in na de Boschen vertrecken/ als haer der selver
Regeringe/ dooz dwang van Wapenen te moeten onder-werpen.

III.

Dat de Portugesen/ alsoo om reden voorsz/ in de Boschen ge-
vlucht / haer al-daer eenige Jaren langh seer wel sullen kunnen
onder-houden / sonder enige hulpe of assistentie upt Portugal/
ende dat te meer/ om dat sy wel verskerkt zijn/ dat sulcks niet lang
sal duren / 't sy dat wy 't voorsz Landt van selfs sullen quiteren/

(6)

om de zware onkosten te sparen/ of dat wy bly toe sullen zyn met haer 'tselvede te deplen.

¶ III.

Dat de booz-sepde Geretiveerde ofte gebluchte Portugesen te Lande-waerds in / en in de Bosschen konnen beletten / datter in geheel Brasiliën geen Snyckeren werden gemaecht / door dien datse van tyd tot tyd sullen konnen af branden en verdistrueren alle de Molens en Hysen/diemen tot dien eynde ten platte Landen sal maken/ en 't Riet datmen sal planten / behalven datse alle 'toolck sonder barmhertighepdt / sullen over-ballen en vermoorden/ die daer mede besigh zyn/of sulcks haer onder-winden.

¶ IV.

Dat wy de Portugesche Natie in Brasil niet en konnen missen/ tot het maken van de Snyckeren en Snycker-molens / het planten van't Riet/ en de Faringe/ en 'tregeren vande Slaven/mitsgaders veel andere noodige dingen/daer onse Natie niet soo actijf toe en is als de selve/ gelijck men dat daer by kan afnemen/datter tot noch toe niet een Nederlander tot Meester knecht in een Snycker-molen is gebuycht geweest / of bequaem gebonden den selven daer toe te gebuycken.

¶ V.

Dat de Rebellen van't Nederlandts Brasil / door geen ander middel zyn tot stilte te brengen / met over-leheringe van alle haer in-genomen en gemaecte Sterckten/en neder-legginge van haer Wapenen / als door de vermaninge en dreygementen van sijn Majestejt van Portugal / en het sluyten van een eeuwoige Vrede/ tusschen de selve en desen Staet / met expresse stipulatie / dat hy haer in't alder-minste niet en sal assisteren/ of gedogen/dat sulcks door eenige van sijn Onderdanen directelijck of indirectelijck sal geschieden/ ja dat hy in sulcken gebal 'tselvede sal beletten. Doorts dat hy haer beloofte en verskert/dat de beloften die wy haer sullen doen/aen-gaende haer pardon / als andersins eerlijck en trouwelijck van ons sullen werden gepresteert: Mitsgaders dat de Heeren Staten Generael / met sijn Hooghepdt de Heere Prince van Orangie / goede sorge sullen dragen / datse voort-aen met goede Regenten sullt werden versien/en niet meer van Tollen bezwaert/als sy geweest zyn ten tyde datse onder de Regeringe van den Coning van Castilien saten/ of als die van Portugals Brasil.

Dat

(7)

¶ D I I.

Dat d'authoziteyt des Coninghs van Portugal / of van Don Johan de vierde/voor als noch so groot niet en is/ als die van sijn Voorzaten is geweest / wyt oorsake van sijn Electie tot de voorszepde Croon/klepne tydte van Kegeringe / ende dat die personen die daer van de oorsake zyn geweest / als noch in't leven en in de hooghste bedieninge des Landts zyn/ ende genoeghsaem 't Ryck regeren beneffens hem; sulcx dat sijn Majestejt voorsz niet alles kan doen wat hy wel soude wille dat geschiede; maer wel liever hem selven haer oordeel onder-werpen / of haer sin volgen / als haer te persen de sijne te volgen / waer-inne hy (mijns achtens) seer wyselijck doet.

¶ D I I I.

Dat d'Ingeseutenen van Portugal/door d'Actien bande West-Indische Compagnie/insonderchejt sedert dat sy 'tCastiliaensche Rijk hebben af-geworpen/grootelijcx tegens ons zyn verbittert/en door-gaens onse Natie soo seer haten als de Castilianen / jae meer: Te weten/ om dat de voorsz Compagnie ter voorszepde tyt/ niet alleen getracht heeft haer alle haer resterende Brasilijsche Landen af te nemen; maer oock Angola/ en het Eylant van S. Thome: en dat tegen alle recht en gerechticheyde; in plaetse datse vertrouden dat op sulchs niet eens en werden gedacht; maer veel meer/ dat sy alle hulpe en assistencie van ons soude bekomen.

¶ D I I I I.

Dat by aldien den Coning van Castilien Portugal met sodanige groote macht komt aen te tasten / dat het selve Ryck niet machtrigh is hem daer tegens te beschermen/ en dien volgens genootsaecht sal zyn/ of de protecie van Brancryck aen te nemen/ of met den Coning van Castilien te contracteren/ dat (seg ick) het selve Ryck wel expresselijck daer by sal bedingen / datmen't sal mainteneren by ganssch Brasilien / Angola / Sint Thome / en 'tgeene het nu tegenwoordig besit in Oost-Indien/of ten minsten by alle die plaetsen in Brasil en Angola / die't tegenwoordig daer heeft en besit; also de gemeene welvaert van't selve Ryck meerendeels by de Navigatie van dien bestaet.

¶ I I I.

Dat de gemeene Participanten bande West-Indische Compagnie in genen deele daer toe zyn te brengen/ datse haer in geloyt Capitael

(8)

Capitael soude verhoogen / jae selfs niet met vyf- en-twintich per cento / tot recoubriment van haer verlozen plaetsen / Landen en Negotien in Brasil.

FF.

Dat de selve Compagnie of de respectibe Camers en Bewint-
hebbers van dien/ onderling malkanderen soo qualijck verstaen/
datter niet goeds / by maniere van spreken / tot voordeel vande
Compagnie kan werden besloten/ noch sodanige habile personen
bewilligt/ en na Brasil/Angola/Guinea/ en Nieuw Nederlande
gesonden/ gelijck eygentlijck daer toe van noode zyn: sulchs dat/
als men haer Kegeringe van vooz tot achteren/ van boben tot be-
neden/ van binnen en buyten wel besiet/ men bevinden sal/ dat het
selve so sieck/ so ongesont/ so miserabel en ellendig is/ dat het niet
en is te helpen: ja 'tis seker en waerachtig / dat al. waert schoon/
dat heden de voorsz Compagnie van alhaer schulden wel gewas-
schen en gereynigt ware/ ende in volkomen possessie gestelt van ge-
heel Brasil / of ten minsten van haer verwaerloosde plaetsen en
Landen/ dat sy in weynig jaren wederom met de Seplen vooz de
Maest soude leggen/ of het Schip tegen de Wal soude stuypen.

Wat alle 'rwelcke van alle goede verstanden/ alle getrouwe Pa-
triotten van desen Staet/ en Lief-hebbers vande West-Indische
Compagnie / lichtelijck konnen af-meten / wat groote kosten en
moeyte het vooz desen Staet sal zyn/ om met geweld van Wape-
nen gantsch Brasil/ of alleen de verlozen plaetsen wederom te con-
questeren/ en de selve so te besette/ te conserveren en te beneficieren/
dat den Staet vande West-Indische Compagnie daer mede sy
geholpen en gerestoreert; ende dien volgens/ dat het in alle ma-
niere best is/ eer men sulcx begint of recht in handen neemt/ sachter
middel te gebruiken/ en veel beter/ onkostlijcker en medecinabel-
der; namentlijck / te sien / of men daer toe met gemoede / buyten
alle 'rselve/ niet en kan geraken; te weren/ by 't Tractaet en d'on-
der handelinghe van Vrede met Portugal/ dat tot noch toe is upt-
gestelt geweest / ende nu ter tijdt van den Heere Ambassadeur
Francisco de Soula Continsco hert werde gesolliciteert/ met presentatie
van alle de verlozen plaetsen / aen de Compagnie van West-
Indien te doen restitueren.

F I N I S.